

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 208.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 9 września 1928 r.

Rok XXII.

O zmianę ustroju państwa.

Za kilka tygodni rozpocznie się nowa sesja Izb parlamentarnych, w czasie której według powszechnej opinii — mają być rozpatrywane również zmiany ustroju państwa. Zagadnieniem zmian ustrojowych zajmuje się bardzo żywo Chrześcijańska Demokracja, której klub poselski jeszcze przed wypadkami majowymi zgłosił do łaski marszałkowskiej wnioski, dotyczące zmiany Konstytucji i ordynacji wyborczej do ciał ustawodawczych. Celem zorientowania się w obecnych poglądach kół chrześc. społecznych na sprawę zmiany ustroju, zwołano na dzień 1-go września konferencję działaczy Ch. D. i sympatyków tego ruchu. Konferencja odbyła się w willi p. posła Stanisława Burtana w Przegorzalach pod Krakowem. Wzięli w niej udział pp. Inż. Adelman, Aleksander, b. senator (Kraków); Burtan Stanisław, poseł (Kraków); Ks. Brzuska Eugeniusz, poseł na Sejm Śląski (Katowice); Chaciński Józef, poseł, prezes Klubu parlamentarn. Ch. D. (Warszawa); Holeska Karol, red. „Głosu Narodu”, b. poseł (Kraków); Ks. Kaczyński Zygmunt, redaktor „Rzeczypospolitej”, b. poseł (Warszawa); Ks. Kasprzyk Ludwik, senator (Kraków); Dr. Krauze Jan, prof. Akademii Górniczej (Kraków); Dr. Kuśnierz Bronisław, poseł (Kraków); Dr. Kutrzeba Stanisław, prof. Uniw. Jagiel. (Kraków); Matyasik Jan, redaktor „Głosu Narodu” (Kraków); Pachonński Henryk, prof. seminarjum naucz. (Kraków); Dr. Paszkudzki August, profesor (Lwów); Ks. Piwowarczyk Jan, redaktor „Głosu Narodu” (Kraków); Puchałka Jan, poseł (Kraków); Radomski Władysław, senator (Poznań); Dr. Rozmarynowicz Bolesław, adwokat (Kraków); Sopicki Stanisław, redaktor „Głosu Narodu” (Kraków); Inż. Spiss (Kraków); Ks. Dr. Szydelski Stefan, prof. Uniwersytetu (Lwów); Teska Jan, naczelny redaktor „Dziennika Bydgoskiego” (Bydgoszcz); Dr. Thullie Maksymilian, profesor politechniki, senator (Lwów).

Konferencję, która trwała cały dzień, zajął jeden z jej inicjatorów p. poseł Stanisław Burtan, przewodniczyli kolejno pp. Dr. Thullie i inż. Adelman. Referat zagajający wygłosił prezes Klubu parlamentarnego Ch. D. Chaciński, a referat zasadniczy na temat koniecznych względnie pożądanych zmian ustrojowych, prof. Kutrzeba, miły gość konferencji. Prof. Kutrzeba rozwinął, w głęboko ujętym opracowaniu szereg oryginalnych myśli, które stały się podstawą do obszernej dyskusji, w której przemawiali niemal wszyscy obecni.

W wyniku obrad całodziennych przyjęto pewne wytyczne, które winna kierować się Ch. D. przy opracowaniu własnego projektu, dotyczącego zmian ustrojowych państwa.

I. Zasada naczelną.

Konferencja wypowiada się za **zasadą demokracji parlamentarnej w Polsce.**

II. Władza Prezydenta Rz. P.

1) **Wybór Prezydenta.** — Konferencja oświadczając się przeciw bezpośredniemu wyborowi Prezydenta w drodze powszechnego głosowania ludowego, jako niebezpiecznemu ze względów narodowych i państwowych, opowiada się bądź za wyborem pośrednim przez osobne kolegium elektorów (wyborców) przy zastosowaniu odpowiedniego sposobu wyborów tego kolegium, bądź też za dotychczasowym systemem wyborów przez zgromadzenie narodowe.

Podnoszono przytem możliwość wyboru zastępcy prezydenta z zastrzeżeniem dotyczącym jego kompetencji.

2) **Uprawnienia Prezydenta.** — Konferencja oświadcza się za utrzymaniem dotychczasowych uprawnień Prezydenta z dodaniem **prawa weta** (sprzeciwu), przy ustaleniu warunków weta.

III. Rząd.

Konferencja wypowiada się za **odpowiedzialnością rządu i ministrów przed parlamentem** (Obu Izbami), ale zarazem za **utrudnieniem** co do wyrażania **voitum nieufności rządowi**, a to przez warunek wymaganego quorum (liczby posłów) i kwalifikowanej większości.

IV. Parlament.

Konferencja oświadcza się za **dwuizbowością** ciała ustawodawczego przy przyjęciu zasad, co do równorzędności obu Izb (Sejmu i Senatu).

V. Ordynacja wyborcza.

1) Do Sejmu — Sejm ma być wybierany na zasadzie 5-przymiotnikowego prawa wyborczego (bezpośrednie — tajne — powszechne — równe — proporcjonalne) **przy zmniejszeniu okręgów wyborczych**, podwyższeniu wieku, wymaganego przy wykonywaniu czynnego i biernego prawa wyborczego, oraz przy zabezpieczeniu odpowiedniej reprezentacji ludności polskiej w okręgach pod wzglę-

dem narodowościowym mieszanych. Proporcjonalność winna być tak pomysłana, by wychodziła na korzyść dużych stronnictw, co jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia w parlamencie trwałej większości.

2) **Do Senatu.** Ordynacja wyborcza do Senatu zachowując częściowo wybory powszechne, winna przyjąć zasadę reprezentacji w Senacie interesów gospodarczych i kulturalnych społeczeństwa.

VI. Samorząd.

Konferencja wypowiada się za koniecznością jaknajrychlejszego wprowadzenia w państwie rzeczywistego samorządu terytorjalnego, bez którego nie może być mowy o należyтым rozwoju państwa.

VII. Trybunał konstytucyjny.

Konferencja uważa za rzecz konieczną utworzenie trybunału konstytucyjnego, któryby decydował o zgodności ustaw z obowiązującą Konstytucją.

* * *

Podane powyżej zasady wymagają objaśnienia o tyle, że Ch. D. jest coprawda zwolenniczką systemu parlamentarnego, ale równocześnie przyznaje większe równouprawnienie Prezydentowi Państwa i pragnie **utrudnić parlamentowi możliwość obalania rządów.** Dlatego to w dniu 2 sierpnia 1926 z jej inicjatywy Sejm uchwalił zmianę Konstytucji w tym kierunku, że Prezydentowi przysługuje prawo rozwiązywania Sejmu. Dawniej Konstytucja przepisywała, że nikt nie ma prawa Sejmu rozwiązywać, a tylko on sam własną uchwałą. Najgorszy więc Sejm mógł trwać całe pięć lat, a Prezydent i rząd jak również cały naród byli wobec niego bezsilni. Nadto uchwały kierujących działaczy Ch. D. — zmierzając do nadania Prezydentowi Państwa prawa sprzeciwu wobec niepożądanych uchwał — wzmocniają jeszcze silniej powagę jego i pośrednio stanowisko rządu. A jeżeli jeszcze uwzględnimy projekt przepisu o wnoszeniu voitum nieufności dla całego rządu lub poszczególnych ministrów, to przekonamy się, że **Ch. D. dąży do wyłączenia warcholstwa sejmowego**, które dawniej tyle przykrych zgotowało krajowi niespodzianek.

Z licznych projektów naprawy ustroju konstytucyjnego w Polsce ten, który wyżej podajemy, wydaje nam się najlepszym z punktu widzenia interesów państwowych. Byłoby wysoce pożądanym, aby co do poszczególnych punktów wypowiedzieli się Czytelnicy nasi, iżbyśmy mogli ustalić opinię szerokiego kół społeczeństwa na te zagadnienia, które mają pierwszorzędne znaczenie, a niebawem staną się przedmiotem gorącej dyskusji.

Wielka manifestacja kościelna w Częstochowie.

Częstochowa, 8. 9. (tel. wł.) Na rozpoczynający się kongres eucharystyczny i związane z nim uroczystości, ciągną pielgrzymki całymi pociągami i taboretami ze wszystkich stron kraju. Wczoraj przybyli wysocy dostojnicy kościoła jak nuncjusz papieski msgr. Marmaggi, ks. kardynał Hlond, arcybiskup Ropp, metropolita Sapięha, biskupowie Przędziecki, Okoniewski, Lisiecki i Tymieniecki. Ks. kardynał Kakowski z powodu choroby nie mógł osobiście przybyć, przysłał natomiast obszerny list do gospodarza Kongresu ks. biskupa Kubiny. Pomieszczenie na Kongresie jest zadaniem nie łatwym. Wiele tysięcy pańników przepędza noc pod gołym nie-

bem, przeważnie pod Jasną Górą. Miasto jest udekorowane barwami polskimi i papieskimi. Odbył się pochód z Jasnej Góry do katedry Świętej Rodziny.

Ks. prymas Hlond przybył do Częstochowy wczoraj wieczorem o godz. 5.30 witany przez władze i organizacje. Po przyjeździe wszedł do samochodu i przejechał wzdłuż 2 kilometry długiego szpalery organizacji, bractw i szkół. Następnie odbyła się uroczysta procesja z Najśw. Sakramentem po wałach do szczytu Jasnej Góry. Mowę powitalną wygłosił ks. biskup Kubina. Potem odczytał list Ojca św. przysyłającego błogostawieństwo. Po księdzu Kubinie przemówił ks. prymas.

Konferencje ministrów w Genewie w sprawie Nadrenji.

Genewa, 8. 9. (Tel. wł.) Briand odbył wczoraj konferencję z Coughendumem, Scialoją i Hymanssem. Potem widział się ponownie z kanclerzem Müllerem. Prawdopodobnie zebranie powyżej wymienionych ministrów z kanclerzem Müllerem odbędzie się dziś w sobotę lub niedzielę. Na temat rozmowy Müllera z Briandem kursują różne plotki i

pogłoski. Jak zapewnia Briand, dał on do zrozumienia Müllerowi, iż **przyspieszenie ewakuacji Nadrenji jest zależne zarówno od wypełnienia zobowiązań finansowych, jakoteż ogólnej polityki.** W kołach niemieckich nie spodziewają się korzystnego dla Niemiec wyniku tych rozmów.

Kpiny Waldemarasa.

Układy Litwy z Polską mogą potrwać 3 lata...

Genewa, 8. 9. (Tel. wł.) Prawdopodobnie na dzisiejszym posiedzeniu będzie omawiana w dalszym ciągu sprawa polsko-litewska. Korespondent „Kurjera Warszawskiego“ donosi, że zapytany

przez jednego z dziennikarzy francuskich Waldemarasa oświadczył, że obecnie w zatargu z Polską bronij go pakt Kelloga, że ma on czas i że może prowadzić rokowania choć przez trzy lata.

Wielka batalia o masonerję.

Loże masońskie w Polsce.

Od dłuższego już czasu w prasie warszawskiej prowadzi się dyskusja na temat rozwoju i działalności masonerji w Polsce.

Dyskusję tę wywołał „Głos Prawdy”, zamieszczając przemówienie senatora **Andrzeja Struga** z P. P. S. nad grobem jednego ze zmarłych masońców. Pan Strug żegnał zmarłego, jako **wielki mistrz „Narodowej Łoży Masońskiej”**.

Poza sensacyjnymi i niepoważnymi wystąpieniami niektórych pism, ukazały się dokładne i źródłowe informacje, z których opinia publiczna dowiedziała się, jakie są loże w Polsce i kto do nich należy.

Ogromne poruszenie w szerokich kołach społeczeństwa, oraz w sferach rządowych wywołał fakt, że **na kursach dla policjantów jeden z wykładowców wychwalał masonerję i przypisywał jej wielkie znaczenie**. Oburzenie było zrozumiałe, gdyż kodeks karny, obowiązujący w b. zaborze rosyjskim, karze za należenie lub propagowanie masonerji więzieniem do jednego roku.

W obozie sanacyjnym na ten temat również wre walka. Pismo konserwatystów „Dzień Polski” występuje przeciwko masonom z Bezpartyjnego Bloku.

Tymczasem nieoczekiwanie pismo zbliżone do rządu i będące oficjalnym organem **Fartji Pracy**, „Epoka”, wystąpiło z artykułem podpisanym przez naczelnego publicystę tego pisma p. **Witolda Giełżyńskiego**... w obronie masonerji, przypisując jej wszystkie najdonioślejsze dla Państwa Polskiego zdarzenia II-giej połowy XVIII. i I-szej połowy XIX. stulecia.

Zapomina jednak to pismo, że właściwie polityka masonerji, wszechwładnie sprawującej podówczas rządy w Polsce, doprowadziła nasze państwo do rozbiorów i upadku. Wiele czasu

W O D A K W I A T O W A M A J O L A

W O D A K W I A T O W A M A J O L A

jest ozdobą wytwornej
toalety.

Z różnych jej zapachów
polecamy:
subtelne i delikatne

BELLA, BEZ i CZAR

Z ostrzejszym zapachem

CHYPRE i KWIATY
BENARESU

poświęcano podówczas sprawom humanitarnym, którei zajmowano się z obowiązku masońskiego, **zlekceważono natomiast najważniejszą — zorganizowanie siły zbrojnej Państwa Polskiego**.

Wiele obiecywano sobie po maso-

nerji zagranicznej, wierząc świecie, że nie dopuści ona do rozbiorów Polski, a na Kongresie Wiedeńskim w roku 1815 do zatwierdzenia zbrodni, dokonanej na Państwie Polskiem. Tymczasem ci sami **masońcy w osobach cara Aleksandra I i króla Fryderyka**

Wilhelma własnymi rękoma podpisał wyrok śmierci na Polskę.

Oto prawda dziejowa, której z historii żaden obrońca masonerji dziś w Polsce nie zdoła wymazać.

I nie może być inaczej, gdyż maso- ni podlegają rozkazom zgóry czyn-

Dr. Antoni Marczyński.

76

NIEWOLNICE Z LONG ISLAND

Powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

Umilkła wreszcie zaniepokojona wrazem jego spojrzeń. Bo Ironfield określił wprawdzie w myśli całą jej przemowę mianem propozycji nierealnej nie do przyjęcia, niemniej jednak pomysłowość dziewczyny zaimponowała mu mocno. „Jaka chytra”, myślał, „innaby zemdliała usłyszawszy wyrok śmierci, a ta szelma wysiliła cały swój spryt, by przeczytać te wiersze, które dla niej nie były przeznaczone. I przeczytała. Dowiedziała się o fiasku ze sprzedażą garbarni, postanowiła wyciągnąć z tego korzyść dla siebie i na oczekaniu skomponowała tę fantastyczną kombinację. Ale nas na to nie weźmiesz, kotku. Nie ma głupich. Ty byś może i dotrzymała przysięgi ze strachu o własną skórę, ale twój Sharkey nie omieszkałby za wiadomości policji... Harry także lubi pieniądze i nie zraza się byle czem, a pisze wyraźnie, że z niej już nic nie wyciśniemy. Na jego opinję można polegać w zupełności. A Harry także się na niej poznał: „Jest dość sprytna, by uciec z każdego lupanaru” — tak napisał Tak, tak. Betty jest sprytna, mądra, przebiegła. Jest przy tym ładna i wygląda jak samo zdrowie. — rozważał w duchu i nagle przypomniał sobie swoje niedawne dumania o założeniu rodziny, o

rozkoszach ojcostwa, o znalezieniu kobiety, która byłaby godną zaszczytu być matką jego dzieci.

— Słuchaj no, ty chytra pannico, — zaczął zmienionym głosem, idąc krok w krok za cofającą się dziewczyną. — Brednie o okupie schowaj sobie dla głupiego. Nie zaniechalibyśmy sposobności, gdybyśmy mieli choć 20 szans na sto, że się uda. Ale nawet dziesięciu niema, nawet pięciu. Nic już z ciebie nie wydusimy, a wyciśniętą cytrynę wyrzucasz w morze, rozumiesz? Dlatego właśnie mój wspólnik radzi z tobą zrobić szybki koniec.

— To zróbcie koniec! — wybuchła, rzucając niespokojne spojrzenia dokoła. Ustawiczne cofanie się przed natarczym grubasem zapędziło ją w róg kajuty, a jego świszczący oddech, jego powolny lecz nieustanny pościg i ohydna lepkość jego spojrzeń, zmroziły jej krew w żyłach. „Ah, żeby ręce mieć wolne!” wzdychała w duchu i nie bacząc na dotkliwy ból, napinała mięśnie z całej mocy, chcąc przerwać więzy. Lecz naprzędno. Oprawcy Ironfielda mieli wielką rutynę w wiązaniu rąk niewolnicom, a silny postronk ani myślał pęknąć; przeciwnie, za każdym szarpnięciem wżerał się głębiej w delikatną skórę przegubów dłoni. Więc przekonawszy się, że wszelkie wysiłki są daremne, uderzyła w przeciwnika taranem wzgardliwych spojrzeń i powtórzyła przez zacisnięte kurczowo zęby: — Zróbcie koniec! Wolę śmierć niż dalszą mękę w tem piekle!

Ironfield zatrzymał się w pochodzie o krok przed swą ofiarą, odcinając ją w ten sposób od reszty przestronnej

kajuty. Parsknął śmiechem szyderczym:

— Wspólnik skazał cię na śmierć, — rzekł, — lecz ja cię ulaskawiam. Mało tego. Będziesz żyła i dostąpisz wielkiego zaszczytu. A wiesz dlaczego? Że jesteś ładna? Nie! Wśród tych kilkunastu setek, gdzie rok rocznie przewijają się przez kabiny tego statku znalazłbym piękniejszą. Ty masz inne zalety: inteligencję, spryt, tupet, fantazję, giętkość umysłu i tak dalej. Te cechy ja również posiadam, że sobie pochlebiam i te cechy muszą posiadać moje dzieci, których... ty będziesz matką! — zakończył z naciskiem.

Pod obuchem tych słów zachwiała na nogach; oczy jej, rozszerzone od grozy zakryły się powiekami, smukła sywotka ziałała się jak kłosa podcięty i Betty Traveler padła bez zmysłów na dywan, do stóp swego prześladowcy...

XXI.

— No, dosyć pochwał. Przyprawdź pan tutaj swoje „boginie”, — rzekł Ironfield, karcąc się w duchu, że używa właściwego sobie protekcyjnego tonu, dość dziwnego w ustach właściciela małego lupanaru z S. Simao, za którego się gospodarzowi przedstawił. Bo Izaak wprowadził właśnie w czyn swój „epokowy” pomysł, jaki mu przyszedł do głowy w czasie podróży na południe, a nie chcąc być poznanym, odwiedzał w towarzystwie wiernego Tumkura wyłącznie najgorsze spelunki Rio de Janeiro oczywiście odpowiednio urokliwym. Więc nie bez obrzydzenia wziął na siebie najstarsze, dobrze wyswiecone i mocno przyciasne ubranie, polatane trzewiki, postrzępiony

krawat, nakrył przenikliwie oczy ciemnym szkłem pokrzywionych okularów, a dla uzupełnienia „dekoracji” przykleił sobie kruczo czarną brodę okazałych rozmiarów. „Wyglądam, jak urodzony „Hiszpan”, pochlebiał sobie, mijając każdą szybę wystawową i bardzo ostrożnie dotykał palcami brody, badając, czy trzyma się mocno.

Lecz właściciel portowej spelunki, zaszczyczonej niespodziewaną wizytą rzekomego kupca z S. Simao nie był snąc tego samego zdania, bo spojrzawszy podejrzliwie na białe, wypięszone palce swego gościa, zauważył mimochodem:

— Coś nieszczególnie pan mówi po hiszpańsku...

Ironfield spostrzegł natychmiast kierunek spojrzeń gospodarza, zmieszał się trochę, ukrył pośpiesznie pulchne dłonie w kieszeniach spodni, lecz odparł z pewną miną, nadymając się przy tem zarozumiale:

— Bo matka moja była Amerykanką, a w mieszanych małżeństwach, jak panu zapewne wiadomo, dzieci poznają lepiej ojczysty język matki, niż ojca.

— Aha, — mruknął tamten, — matka pańska była jedną z tych...

Tego już było zawiele kupcowi z S. Simao.

— Bezcelność! — huknął, — ja przychodzę do niego za interesem, chce mu dać zarobić, chce coś wybrać, kupić, a on mi bada rodowód!

— No, o co się pan gniewa. Myślałem że sobie pogwarzyśmy. Main brata w S. Simao Jest moim odbiorcą także. Musi go pan znać chyba... Lopez, Vi...

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Przegląd religijny i społeczny.

Kongresy Eucharystyczne jako instytucja wychowania społecznego.

Depesze Pata i inne doniosły o wspaniałym, iście majestatycznym Kongresie Eucharystycznym, zorganizowanym przez J. E. ks. biskupa Kubinę na **Jasnej Górze**. Fale radjowe donosiły nam równocześnie o jeszcze potężniejszym Kongresie, odbywającym się w tych samych dniach w Australji, w **Sydney**. Dotąd brzmia tam jeszcze pienia eucharystyczne, gdyż kongres sydneyjski, międzynarodowy, kończy się dopiero dzisiaj, w niedzielę, procesją, która się rozpoczyna o godz. 14. W ubiegłą niedzielę zakończył się, jak donosiły piśma zagraniczne, kongres eucharystyczny w **Binche** (Belgja); tydzień przedtem w **Antwepji**, itd. itd. Jesteśmy świadkami coraz częstszych, coraz gorętszych, choć nie zawsze może tak na zewnątrz wspaniałych, jak w Chicago, kongresów eucharystycznych, w których biorą udział dziesiątki, setki tysięcy, a nawet miliony ludzi.

Te olbrzymie manifestacje katolickie nie mogą minąć bez jakiegos wpływu na społeczną stronę życia ludzkiego. W czemże jednak wpływ ten się uwydatnia?

* * *

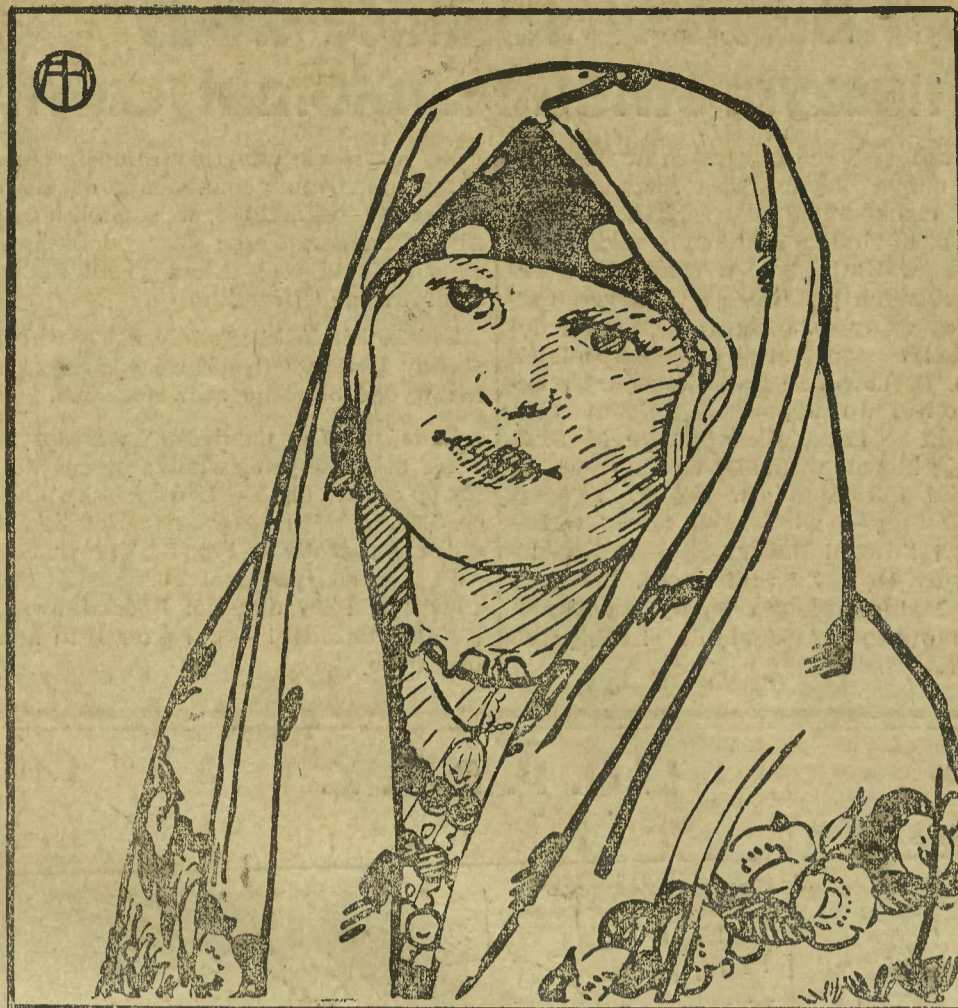
Przedewszystkiem rzuca się każdemu w oczy, że religja, która zdobywa się na tak wielkie, czasem żywiołowe, na różnych częściach kuli ziemskiej objawy życia, nie jest czemś na wymarcie, ale przeciwnie. **Kongresy eucharystyczne świadczą o niezwykłej żywotności religji rzymsko-katolickiej** i to żywotności kulturalnej, pięknej, rozumnej, opanowanej przez szczyty ducha ludzkiego, w niczem niepodobnej np. do fanatycznych, bezładnych, masowej psychozie ulegających pielgrzymek mahomekańskich. Cóż kościołowi rzymsko-kat. daje tę żywotność, jaką nie mogą się wykazać np. kongresy protestanckie lub anglikańskie? Katolik odpowie: **Chrystus żywy, mieszkający w Eucharystji**. Niekatolik powinienby się nad przyczyną tej żywotności głębiej zastanowić i starać się odnaleźć filozoficzny podkład zawartości kościoła katolickiego.

Znaczenie główne kongresów eucharystycznych w czem innym jednak widzimy. **Oto zmieniają one powoli ale stale strukturę umysłową dzisiejszych ludzi**, przedewszystkiem katolików. Co to znaczy? Przez strukturę umysłową rozumiemy pewien sposób myślenia oraz pewien specjalny układ argumentów, na których dany sposób myślenia się opiera. Najwyraźniej zaznacza się różnica struktury umysłowej między warjatem, a człowiekiem normalnym. Między ludźmi normalnymi zaś widać tę różnicę, jeśli się porówna np. Polaka w 10 wieku, z Polakiem współczesnym, albo np. Polaka z Chińczykiem, lub wreszcie uczonego ze stolicy państwa, z prostym pastuszkiem góralskiej wioski. Ludzie różni mają różne struktury umysłowe. Różnice te idą wszakże czasem aż tak daleko, że pewne kategorie ludzi, np. biali, nie uznają innych kategorii ludzi, np. czarnych, za ludzi, a w każdym razie nie uznają ich za ludzi równych sobie pod względem człowieczeństwa.

Dalej: Zdarza się, że struktura umysłowa jednego człowieka tak bardzo jest jakąś ideą lub żądzą opanowana, że w drugim człowieku nie widzi on **nic innego**, jak tylko narzędzie do zaspokojenia tej idei lub żądzy. Przykładem może być kapitalista, który w robotniku widzi **tylko** siłę roboczą dla zdobycia zysku, lub jakiś mężczyzna, który np. w kobiecie widzi **tylko** samiec.

Takie struktury umysłowe nie mniej są niebezpieczne dla życia społecznego, jak np. warjaci. Z żądzy zysku powstaje bowiem czasem nędza drugich, wojna itd., z żądzy cielesnej, legiony istot rzuconych na bruk, itd. **Trzebaby więc znaleźć środek, by takie jednostronne struktury umysłowe zmieniać**. Ale jak?

Otóż tutaj właśnie wylania się znaczenie wychowawcze kongresów euch.

Gospośnia z LUBELSKIEGO powiada :

Moja bielizna jest
zawsze śnieżno-biała,
bo w wyborze mydła
jestem bardzo ostrożna.
Używane przezemnie mydło
musi oszczędzać bieliznę, być wy-
dajne i tanie. Dlatego też zawsze kupuję:

MYDŁO
JELEŃ SCHICHT

Wszystkie one bowiem skupiają się dookoła **Chrystusa - Króla**, a więc Osoby najbogatszej, najarystokratyczniejszej, a jednak kochającej „każdego najmniejszego”, jako równego sobie brata. Chrystus Eucharystyczny nie szuka w stosunku z ludźmi siebie, swego zysku, przyjemności, ale poświęca się za każdego, oddając każdemu, kto się doń zbliża, swą krew, swą pracę, swą łaskę.

Pod wpływem takiego działania zmienia się struktura umysłowa indywidualistyczna, kapitalistyczna, burżujska, filisterska, nacjonalistyczna, **struktura nienawiści i własnego wyniesienia — na strukturę braterstwa, miłości społecznej, na strukturę kolektywistyczną**. Eucharystja i w jej służbie — ale tylko w niej — pozostający katolicyzm, może przez **kult Eucharystyczny przeprowadzić społeczną rewolucję bezkrwawą** i spóścić z taką łatwością barjery społecznej niepewności, jak słońce południa topi góry lodowe.

Czy jednak wszyscy zechcą przeprowadzić u siebie ową bezkrwawą rewolucję za pośrednictwem Eucharystji?.. Trudno wygłaszać prorocтва, ale to należałoby sobie przypomnieć, że **Chrystus Eucharystyczny jest Odkupicielem nie tylko tych lub owych, ale wszystkich i że jako Odkupiciel nie spocnie, aż owej setnej owcy, zbląkanej, do wspólnej owczarni nie przyprowadzi**. Jakiemż zaś drogami, — to także i od nas samych trochę zależy. Jeśli owca zbyt głęboko w cieniu wpadła, to pawrót bywa bolesny. **Ks. dr. M.**

Zaprowadzenie alfabetu łacińskiego w Turcji.

Zajmujące szczegóły donosi nam w tej materji nasz stambulski korespondent:

Pałac Dolma Bagcze, w którym dawniej można było tylko widzieć najpiękniejsze odaliski Wschodu, przekształcił się teraz w akademję nauk. Kiazim basza, marszałek parlamentu tureckiego, sędziwy starzec, zasiadł na prezydjalnem fotelu, a Abraham Nuchim bej mianowany przez rząd instruktorem nowego alfabetu, stanął przy tablicy. Mostafa Kemal basza, prezydent rzeczywistej tureckiej wraz z wszystkimi ministrami i innemi dygnitarzami zajęli pierwsze ławki. Zaraz za nim zajęli miejsca deputowani do sejmiku w liczbie około 300, a dalej zwykła publiczność. Abraham Nuchim wyłuszczył konstrukcję alfabetu łacińskiego i jego logiczną budowę, poczem Mustafa Kemal basza zwrócił się do posłów z temi słowy:

„Doniesiono mi, że panowie wczoraj w sejmie odsądzaście mnie i mój projekt zamienienia alfabetu od czci i wiary.

Przepowiadaliście upadek Turcji, jeżeli to nastąpi, gromy potępiania sypaliście na mnie. Więc macie sposobność powtórzenia waszych zarzutów wobec uczonych mężów. Proszę, czekamy.”

Ani jeden nie wystąpił.
Mustafa krzyknął głośno: „Czekamy, panowie!“. Więc Mustafa znowu przemówił: „Robiliście panowie zarzuty. Czy one już rozwiąły się w 24 godzinach? To być nie może. Pokażcie panowie, że macie gęby nie tylko, żeby jeść, ale także, aby wygłaszać mądre myśli, rozsądne spostrzeżenia.”

W zgromadzeniu cisza. Mustafa odzywa się znowu: „Panie dyrektorze biura sejmowego, poleciłem panu, żeby wszyscy opozycyjni posłowie dostali bilety na dzisiejsze zebranie. Czy dostali?”

„Wszyscy dostali i wszyscy tu siedzą w ławkach ci którzy wczoraj tak piornowali na wysoki rząd za dekret o zmianie alfabetu” — rzekł dyrektor biura sejmowego.

— W takim razie wiem, czego się trzymać. Mam dowód, że ci panowie mają gęby tylko do jedzenia. Na otwieranie się takich paszczyk niema potrzeby zwracać uwagi!

Dał znak, a Kiazim basza powstał i rozwiązał zgromadzenie.

Opozycyjni posłowie są dziś przedmiotem żartów i śmiechów. „Gęby od jedzenia” — wołają za nimi ulicznicy.

Wezwanie.

Była **P. O. W.** (Polska Organizacja wojskowa byłego zaboru Pruskiego) wzywa wszystkich byłych członków o podanie swoich obecnych adresów celem ukonstytuowania **Wielkiego Komitetu Obchodu dziesięciolecia 27. grudnia 1923 r.**

Powyższe dotyczy czynnych członków b. P. O. W. bez względu na to, czy byli zakonspirowani lub nie, czy składali przysięgę, tak samo członków służby Straży i Bezpieczeństwa (Wacht — und Sicherheitskomp.)

Mieczysław Andrzejewski kapitan rez.
Mieczysław Paluch major rez.
Mieczysław Grzybkowski
Roman Wilkanowicz.

Zgłoszenia należy skierować do majora rez. Mieczysława Palucha w Poznaniu, ul. Kantaka 6.

Kara dla oszustów czekowych w Katowicach.

W procesie o oszustwo czekowe na 140 000 zł, o którym donosiliśmy, sąd wydał wyrok:

Po przemówieniach obu obrońców i prawie godzinnej naradzie, sąd wydał wyrok: skazujący Andrzeja Pazię za ciężkie oszustwo i fałszowanie dokumentu prywatnego na 4 lata ciężkiego więzienia, a Wincentego Nowaka na 2 lata c. w., zastawiając do obu amnestję (czyli darowując jedną trzecią część wymierzonej kary).

Żydzi chcieli narazić skarb państwa na ogromne straty.

W warszawskich kilku składach firmy „Flaksbaum” wykryto olbrzymie ilości towarów pochodzenia niemieckiego. Składy, do dalszego wyjaśnienia sprawy, opieczetowano.

Według wiadomości, posiadanych przez straż graniczną, towary dla rzeczonoj firmy przemycyca Fajngold, o którym mowa w pochwyconym liście, przez „zieloną granicę” do Sosnowca, a stąd „szmugielek” jedzie na całą parę taksówką nr. 1193, stanowiącą własność opisanego Flaksbauma.

Wartość zajętych towarów sięga olbrzymich sum, a straty, stąd wynikłe dla skarbu państwa, wobec prowadzenia „czarnego handlu”, również sięgają wysokich cyfr.

Czekolada Kaszubowskiego
ZADNA INNA
BRUNON KASZUBOWSKI
STAROGARD

P. P. S. wobec aneksyjnych apetytów socjal-demokracji niemieckiej.

Centralny organ Polskiej Partii Socjalistycznej, warszawski „Robotnik” zakończył przed kilku dniami cykl artykułów, rozstrząsających uchwały II Międzynarodówki Socjalistycznej, której obrady toczyły się w połowie ub. miesiąca w Brukseli. Na ogół był „Robotnik” przebiegiem kongresu socjalistycznej międzynarodówki zachwycony. Według niego wykazał kongres, że ideologia Marxa jest jedyną platformą, umożliwiającą zbliżenie pokłóconych narodów i utrwalenie wiecznego pokoju. I nie potrzeba nic więcej, jak tylko oddać władzę wszystkim krajów w ręce socjalistów, aby wojnom raz na zawsze położyć kres, bo socjaliści, wszyscy socjaliści bez wyjątku, są zaciętymi wrogami zachłannego imperjalizmu, stanowiącego swoimi planami groźbę dla pokoju. Dzięki tej ideologii socjalizmu udało się delegacji Polskiej Partii Socjalistycznej rzekomo przeprowadzić pewne wnioski, które całej Polsce przynoszą poważne korzyści.

Tych wniosków „Robotnik” niestety bliżej nie określił. Z tego całego rozumowania jego możnaby jednak wnioskować, że delegacja PPS zdołała przekonać swoich niemieckich „towarzyszy” o konieczności zaniechania przez Niemców agitacji za aneksją ziem polskich. Gdyby tak było istotnie, chwalenie się korzyściami dla Polski byłoby przynajmniej uzasadnione.

Tymczasem, jeszcze nie przebrzmiały echa tych chwalebnych i zachwytów, a w obozie P. P. S. zauważyć się daje poważne zatrzwożenie. Bo otóż w tym samym „Robotniku” (nr. 244) pisze p. poseł Barlicki (J. M. B.) pod nagłówkiem: „Niemiecki „Nonsens”, że „Niemcy (czytaj: niemieccy socjaliści), którzy szczerze i uczciwie pragną pokojowego współżycia z Polską, a z powodu silnego jeszcze prądu nacjonalistycznego w ich kraju nie mogą otwarcie uznać dzisiejszej granicy polsko - niemieckiej — winni przynajmniej uczynić wszystko, by opinii niemieckiej nie rozdrażniano bezustannie propagandą przeciwpolską na temat „korytarza”. Albowiem to zatrutowanie umysłów jadem nacjonalistycznym i odwetowym, to wychowywanie młodego pokolenia niemieckiego w duchu nienawiści do Polski, przygotowuje przyszłą wojnę...”

Powinni... ale tego nie robią — jak stwierdza p. Barlicki, powołując się nieco dalej na fakt, że liberalny hr. Montgelas nie uważa paktu Kelloga — tak jak to czyni nasz minister spraw zagranicznych p. Zaleski — za uniemożliwienie wojny polsko - niemieckiej o zachodnie granice Polski.

Drugi fakt budzi jednak w umyśle pepesowskiego posta na Sejm poważniejsze refleksje. Tymczasem, to oświadczenie socjalistycznego ministra Prus, p. Grzesińskiego, który powiedział, że w przyszłości na kongresach, odbywających się na ziemi niemieckiej, mów w obronie „korytarza polskiego” tolerować nie będzie.

„Robotnik” wyraża przekonanie, że „min. Grzesiński działał na własną rękę i że w partii nie znajdzie poparcia dla swego „pancernikowego” kroku...”

Jakże żałujemy, że „zatrzwożenie” centralnego organu P. P. S. musimy powiększyć stwierdzeniem, że stanowisko czerwonego ministra Grzesińskiego, bynajmniej nie jest odosobnione, że przeciwnie jest ono wyrazem zapatrywań całej socjal - demokratycznej partii Niemiec.

Na dowód fakt następujący. W czasie kongresu „Ciamac” w Berlinie wywiązała się rozmowa między jednym z delegatów polskich a redaktorem Rossmannem, posłem socjalistycznym do parlamentu Rzeszy, na temat polsko - niemieckich stosunków. Kiedy delegat polski zwrócił p. dr. R. uwagę na to, że zbliżenie polsko - niemieckie utrudnia wiele niemieckie apetyty zabarcze na Pomorze przyjmujące kształty wyraźnego niebezpieczeństwa dla zachodnich granic Polski, odpowiedział

p. R.: „My wojny o „korytarz” prowadzić nie będziemy. Ale nikt nie może od nas żądać, abyśmy się pogodzili z istniejącym stanem rzeczy, skoro jesteśmy przekonani, że postanowienia traktatu wersalskiego odnośnie do naszych granic wschodnich są dla nas krzywdzące i niesprawiedliwe”.

To znaczy, że socjalizm niemiecki patrzy na kwestję zachodnich granic Polski tak samo jak p. hr. Montgelas. Żadne tu nie ma różnicy. I jeżeli „Robotnik” woła pod adresem hr. Montgelasa, że propaganda niemiecka, poruszająca sprawę „korytarza polskiego”, jest pielegnowaniem idei odwetu, powinni ten te same słowa skierować pod adresem swoich niemieckich towarzyszy.

Jeżeli chodzi o Polskę, wszystkie partje niemieckie tworzą jednolity front. Ani jedna z nich nie uznaje zachodnich granic naszej Rzeczypospolitej i każda z nich dąży do ich rewizji.

P. P. Socjalistycznej, która się zachwyca przebiegiem kongresu II Międzynarodówki, może ta prawda być nieprzyjemną, bo przeczy ona ich wyznaniu, że socjalizm jest podwaliną pokoju, ale to rzeczywistego stanu rzeczy niestety nie zmienia.

E. B.

Otwarcie sezonu ostryg.

Londyn, w czerwcu.

W miejscowości Whitstable, portem miasteczka, jest dzisiaj wielka uroczystość, tem większa, że już nie powtarzała się od 7 lat. Tradycyjnie dnia 30. sierpnia otwierano dawniej sezon ostryg. Ale wojna rzuciła i na ten przedmyśl swoje przekleństwo. W roku 1922 z niewiadomych powodów (zapewne zakażenia wody morskiej wzdłuż wybrzeży wielką ilością trupów), ostrygi nie urodziły. W roku następnym to samo. Wtedy udano się o pomoc do Francji, i do Holandji. Tymczasem w r. 1925 nie obrodziły także francuskie i holenderskie ostrygi.

Wtedy udano się do Portugalji. Całe okręty naładowano ławicami ostryg portugalskich. Pierwszych parę lat nie rozdziły wcale, ale żyły i wyglądały dobrze. Śnać jednak była dla nich woda za zimna. Gdy się z nią oswoiły, dały mierny urodzaj w zeszłym roku, a dopiero w tym roku urodzaj ich jest świetny.

Na uroczystość otwarcia sezonu zjeżdża się do Whitstable mnóstwo osób. Przedewszystkiem smakosze, gotowi na największe ofiary, aby dobić się ulubionej potrawy. Następnie dygnitarze tego przemysłu, w którym ostrygi są zapisanie. Wreszcie tysiące, dziesiątki tysięcy restauratorów, kupców i eksporterów. W Whitstable jest takie przepelnienie, że za wolne łóżko płaci się po kilka gwinej.

O oznaczonej godzinie orkiestry grają pobudkę, chorągwie się wznoszą i następuje z portu wystrzał armatni. Wtedy podnoszą ławice i na talerze na których już leży przez pół przecięta cytryna, kładą po jednej ostrydze. Dygnitarz, któremu taki talerz ofiarowano, wyciska cytrynę na mięczaku i delektuje się widokiem, jak ostryga porusza się i wzdryga od tego kwaśnego deszczu. Zaspokoiwszy ciekawość, że ostryga żywa i zdrowa, niesie ją na widelcu do ust, a zamawia sobie dwa i trzy tuziny na śniadanie. Równocześnie do wszystkich centrów handlowych idą telegamy z wiadomością, że ostrygi są doskonałe, świeże, czerstwe i jędrne. Następują tranzakcje handlowe, sięgające kroci i milionów funtów sterlingów.

Owóz od roku 1921 nie było takiego targu na ostrygi. Nic więc dziwnego, że na balu, który się odbył wieczorem widziało się tysiące rozpromienionych twarzy tutejszych mieszkańców, właścicieli ławic, szczęśliwych, że będą mieli ogromny dochód po tylu latach mizerji.

Widziałem dziś smakoszy, którzy mi się chwaliłi, że w ciągu dnia zjedli 12 tysięcy ostryg. Z nadmiaru fioletowych promieni słońca, gotowi się spalić. Bo trzeba wiedzieć, że właśnie dzisiaj dla powiększenia radości właścicieli ławic nadeszła z Nowego Jorku depesza, że tameczne laboratorium chemiczne przyszło do przekonania, że nie tran rybi jest największym rezerwoarem ultrafioletowych promieni, ale właśnie ostrygi. Zatem smakosz, zjadający ich tuzinami, może się bronić od zarzutu obżarstwa twierdzeniem, że on jada je dlatego tylko, aby temi cennymi promieniami ratować siebie.

Waldemaras radby podpisać pakt Kelloga,

ale trudno mu się dostać do „pokoju“.

Co na to Dyrekcja Kolejowa w Gdańsku?

Maszynista fałszerzem biletów kolejowych.

Maszynista kolejowy Tczewa, Jan Górny zasiadł na ławie oskarżonych Izby karnej Sądu Okręgowego w Starogardzie, oskarżony o fałszowanie miesięcznego biletu kolejowego.

Niesumienny ten funkcjonariusz państwowy był swego czasu zwolniony z zajmowanego urzędu za przemytnictwo. Nie zwrócił on jednak legitymacji służbowych i dopuścił się fałszowania dokumentów publicznych na szkodę dla Skarbu Państwa, zaco skazany został na 3 miesiące więzienia i 50 zł. grzywny. Oskarżony, wyroku nie przyjął.

Przewodniczył na rozprawie sędzia Zawodny, oskarżał prokurator Mantel.

Charakterystyczne, że w międzyczasie Dyrekcja kolejowa w Gdańsku przyjęła z powrotem Górnego na poprzednio zajmowane stanowisko, pomimo tego, że musiała wiedzieć o kolizjach b. maszynisty kolejowego, oraz o jego działalności przemytniczej podczas urzędowania w służbie.

Czyżbyśmy mieli taki brak wykwalifikowanych kolejarzy, że musimy się uciekać do przyjmowania ludzi, stojących w kolizji z prawem i moralnością?

ZE ŚWIATA.

(AW.) W Biarritz okradziono bogatą amerykańkę, zamieszkałą w pierwszorzędnym hotelu. Złodzieje zabrali 25 tysięcy dolarów w gotówce, oraz biżuterję wartości ogółem 625 tysięcy dolarów. Policja aresztowała pokojówkę amerykańki, podejrzaną o udział w kradzieży.

Wielki pożar we Francji.

Paryż, (AW.) W miejscowości St. Brievre (Bretanja) wybuchł w składzie drzewa francuskich kolei wielki pożar, który całkowicie zniszczył 100 tysięcy podkładów kolejowych, i 6 tysięcy słupów telegraficznych. Płomień zniszczył zupełnie tor na przestrzeni 300 metrów. Straty wynoszą 9 milj. franków.

Przed zmianami w rządzie angielskim.

Londyn, (AW.) Pogłoski na temat rekonstrukcji rządu, mimo urzędowych zaprzeczeń, pojawiają się nieustannie. Poza ustąpieniem ministra do spraw Indji lorda Birkenhoada, ustąpić ma lord admiralicji i minister poczt i telegrafów. Ustąpienie Chamberlaina nie jest dotąd zdecydowane, jednakże przeciwko niemu istnieje pewna opozycja także i w kołach konserwatywnych.

Hassel i Cramer odnalezieni.

Londyn, (AW.) Jak donoszą z Oslo, dwaj odnalezieni lotnicy szwedzcy Hassel i Cramer udali się w towarzystwie prof. Hobbsa do Holstenburgu, skąd prawdopodobnie udadzą się do Danji. Hassel miał oświadczyć, że mimo niedanej próby przelotu ze Stanów Zjednoczonych przez Kanadę i Grenlandję do Europy, nie zamierza zrezygnować z ustalenia komunikacji między Ameryką a Europą.

Pomnik dla Amundsena.

Oslo, (AW.) Rząd norweski, postanowił dla upamiętnienia zasług Amundsena w końcu bm. wzniesić w miejscu jego urodzenia pomnik na cześć słynnego badacza bieguna. Jak donoszą z Tramsø, kapitan kutra rybackiego „Corona”, który tam przybył, miał oświadczyć, że we wtorek na północ od wyspy Fugle widział kadłub samolotu. Również inny kuter rybacki natknął się na najrozmaitsze części zaginionego samolotu „Latham”.

Z Grudziądza.

Witajcie nam, Sokoli!

Rozpoczął się VIII zlot Sokolów III. okręgu. Na ulicach zaroilo się od młodzieży sokolej i w barwne mundury przybranej starszyny. Przyjechali, aby po nowej pracy gniazd złożyć zbiorowe egzaminy fizycznej sprawności i tężyzny ducha, wychowanej ćwiczeniami gimnastycznymi i zdrową oświatą.

„Sokol” ma swoją historję. W latach niewoli był na naszych ziemiach szkołą narodową dorastających pokoleń, którym przepisy prawne zabraniały brać udział w zrzeszeniach politycznych. „Sokol” w tych czasach hartował nie tylko ciało ale i dusze do walki z zakulisami wrogów, które z tych ziem naszych zetrzeć chcieli wszystkie ślady polskości. Jak dobrze spełnił swe zadanie, o tem świadczą liczne zasługi ludzi wybitnych, którzy w życiu narodowym okręgu grudziądzkiego znaczną odgrywają rolę a którzy wyszli z sokolej szkoły. Dziś oni, wierni swoim ideałom, wśród nowych warunków przygotowują młodzież do nowych zadań.

Odzyskanie niepodległości zmieniło zadania „Sokolstwa”. Duszy polskiej nie grożą bezpośrednio zakusy niemieckie. Mamy i musimy dążyć do wzmożenia potęgi odrodzonej Ojczyzny. Tą potęgę wykuwać można jedynie przy pomocy silnych charakterów, odpornych na wcepianą przez wrogów zgłiznę moralną i deprawację duszy polskiej. Te silne charaktery, ten „zdrowy duch” powstać może jedynie „w zdrowym ciele”.

Ta prawda stała się podstawą pracy „Sokoła”. A jak się ta praca rozwija i jakie daje rezultaty, to unaczni rozpoczęty właśnie zlot.

Jesteśmy przekonani, że Okręg III. zda egzamin swej sprawności z dobrym wynikiem. I w tej myśli witamy wszystkich jego uczestników serdecznem, sokolem pozdrowieniem:

Czołem!

Firma Korzeniowski Tow. Akc. w Grudziądzu poleca na sezon zimowy wielki wybór garderoby tak dla pań jak panów. Firma Korzeniowski znana jest z tego, że daje tylko najlepsze z najlepszego po cenach tanich. Podróż do Grudziądza się opłaca. Mówią wszyscy na całym Pomorzu o tem. A że my firmę tę znamy jako solidną która w całej pełni zasługuje na poparcie, stąd ją naszym Szan. Czytelnikom nie tylko z Grudziądza ale na forum polecamy. Prosimy przeczytać ogłoszenie na które zwracamy uwagę

Oszczędzajcie!

Oszczędność i praca narody wzbogaca!

W byłej dzielnicy pruskiej mamy 250.000 drobnych rolników i około 50.000 robotników rolnych czyli razem około 300.000 tysięcy rodzin.

Gdyby każdy drobny rolnik i robotnik rolny składał do Kasy Spółdzielczej Parcelacyjno-Osadniczej w Grudziądzu po dziesięć złotych miesięcznie to z tego uzbierałoby się trzydzieści sześć milionów złotych na rok.

Mając taką sumę pieniędzy można by było rozparcelować conajmniej trzysta majątków i utworzyć 15.000 do 30.000 nowych gospodarstw.

Rolnicy i Robotnicy Rolni oszczędzajcie!

(8138)

W jedności naszej — leży nasza wielka siła. Nie zrażajcie się tem, że parcelacja rządowa idzie powoli, jeśli zbierzemy poważne sumy gotówki, to sami będziemy mogli parcelację przyspieszyć. Tylko oszczędzajcie!

ZARZĄD KASY SPÓŁDZIELCZEJ PARCELACYJNO - OSADNICZEJ w GRUDZIĄDZU.

Plac 23-go Stycznia nr. 21.
Telefon nr. 390. Konto P. K. O. 206.780

Koncertn Gieschego w Gdyni.

Warszawa. (AW.) „Głos Prawdy” donosi, iż rząd zawarł umowę z koncertnem węglowym Gieschego na dzierżawę około 100 metrów molo węglowe, leżącego w południowej stronie portu w Gdyni. Umowa obowiązuje na lat 35. Zgodnie z nią towarzystwo węglowe zobowiązuje się w ciągu pierwszych 15 miesięcy ładować nie mniej, niż po 15 tysięcy ton miesięcznie, następnie zaś w ciągu pozostałego okresu dzierżawy po 55 000 ton. Prócz tego firma płaci dzierżawę w wysokości 3 000 zł. rocznie i 10 gr. od każdej przeladowanej tony, od każdej zaś nieprzeladowanej 30 gr. kary.

Kłusownik zastrzelił właściciela majątku.

Dnia 7 bm. o godz. 5 rano w lesie na majątku Brzemiona, bawiący na polowaniu właściciel majątku Wiktor von Dettmering lat 27 liczący, zastrzelony został przez nieznanego kłusownika podczas pościgu tegoż. Na miejsce wypadku wyjechała z Bydgoszczy policja śledcza wraz z kierownikiem wydziału śledczego, która wszczęła natychmiastowe energiczne dochodzenia wraz z policją miejscową. Pies policyjny tropił ślady przez pola i rowy aż do wioski Siroslawia w pow. świeckim. O godz. 14 zjawił się sędzia śledczy, a cokolwiek później dwóch lekarzy, którzy natychmiast przeprowadzili sekcję zwłok i

stwierdził; w mózgu denata loftkę, która spowodowała śmierć. Kierownik policji śledczej odnalazł i obszukał miejsce, z którego sprawca strzelał, odległe 28 kroków od denata i spostrzegł leżące na ziemi przykrywkę myśliwskie. Inni urzędnicy odnaleźli jeszcze loftki, utkwione w drzewach, które podczas strzału rozprysły się na wszystkie strony.

Na podstawie tych śladów przypuszczają należy, że sprawca, który strzelał z fuzji myśliwskiej zostanie wkrótce wykryty. Śp. Dettmering był właścicielem majątku Jastrzębie w powiecie świeckim; przed kilku laty służył on w ułanach polskich.

RUCH ZAWODOWY.

Nieoczekiwany zwrot w układach zarobkowych.

Przed kilku dniami podaliśmy w krótkim sprawozdaniu przebieg konferencji zarobkowej, odbytej dnia 23 sierpnia br. w Grudziądzu między Centralnym Związkiem Pracodawców Ziemi Północno-Zachodnich a organizacjami robotniczymi, występującymi na terenie Pomorza i okręgu nadnoteckiego. Jak wiadomo, wysunęli przedstawiciele Centralnego Zw. Pracodawców na konferencji tej propozycje, które daleko odbiegały od złożonych przez związki zawodowe żądań. Taryfa, proponowana przez pracodawców a w zasadzie przez związki przyjęta, miała być już tylko zatwierdzona przez plenarne zebranie pracodawców i obowiązywać od piątku 31 sierpnia. br.

Tymczasem zrobili pracodawcy związkowi a przez to i robotnikom niespodziankę. Zaproponowanej związkowi robotniczemu przez swego prezesa taryfy nie przyjęli i polecieli swojemu syndy-

kowi przedłożyć organizacjom robotniczym nowy projekt, zmniejszający stawki taryfowe, ustalone na konferencji w Grudziądzu.

Nowa konferencja odbyła się wczoraj w sekretarjacie Związku Przemysłowców Drzewnych w Bydgoszczy.

Organizacje robotnicze nową propozycję pracodawców, nie licząc się z położeniem warstw pracujących, odrzucili, piętnując z oburzeniem niebywałe postępowanie pracodawców.

Walka zarobkowa wkracza więc w okręgu nadnoteckim i na Pomorzu w nową fazę i zaostrza się.

W tej sprawie otrzymaliśmy obszerny artykuł prezesa okręgowego Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, który zamieścimy w jednym z najbliższych numerów naszego pisma.

Jak się dowiadujemy wywołało stanowisko pracodawców w kołach robotniczych ogromne oburzenie.

WKORZENIENIOWSKI

Tow. Akc.

Telefon 898

GRUDZIĄDZ

Rynek 22/24

Jesień-Zima rok 1928/29

Polecamy po najniższych cenach modele krajowe i zagraniczne wykonane z najlepszych materiałów

Dla pań:

- Futra
- Płaszczki jesienne
- Płaszczki zimowe

- Suknie dzienne i wizytowe
- Garsonki i jumpry
- Bluzki, kurtki skórz.

Dla panów:

- Futra
- Narzutki jesienne
- Ulstry i palta zimowe
- Kurtki futrzane i welurowe
- Płaszczki i kurtki skórzane
- Ubrania marynark. i wieczorowe
- Liberje i płaszczki dla stangretów
- Wykwintną konfekcję dziecięcą

Przyjazd z prowincji dla bezkonkurencyjnego wyboru i taniości cen się opłaca.

Dnia 6 września rb. zmarł po dłuższych cierpieniach opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz dobry ojciec, dziadek i teść

ś. p.

Wojciech Strzelczyk

dawniejszy obywatel m. Słupcy

przeżywszy lat 70, o czym donosi w smutku pogrążona

24322)

Rodzina.

Bydgoszcz, dnia 8 września 1928 r.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 9 bm. o godzinie 4^{1/2} po południu z domu żałoby przy ul. Jasnej 20—21 na stary cmentarz.

Skład kolonialny i delikatesów
poszukuje

uczni

uczniwego z dobrym wychowaniem i lepszym wykształceniem szkolnym władający polskim i niemieckim językiem. (24401)
Zgłosz. z własnoręcznie pisany życiorysem i odpisem świadectw pod „B. S. 26” do Dz. Bydg.

Wróciłem

Dr. med. Giżycki
lek. spec. chorób zębów i ust
Bydgoszcz
ul. Jagiellońska 17 (Plac Teatralny) Tel. 429.
13430

Ford

model 1927 otwarty 4 siedzeniowy, bardzo mało używany, korzystnie na sprzedaż.

K. S. Auto

Bydgoszcz,
ul. Gdańska nr. 19.
Tel. 1274.

Urządzenie

do wytworni cukierków i urządzenie składowe z oknem wystawowym na sprzedaż. 23594

Kobielski,
ul. Mazowiecka 30.

Okazyjna sprzedaż.

234 morgi przenniej ziemi z łakami, masywnymi budynkami, kompletnym inwentarzem żywym i martwym zaraz z powodu stosunków rodzinnych na sprzedaż. Wpłata 100.000 zł, reszta hipoteki do 1938 r., starych hipotek nie ma. A. Stożek, Skórcz, pow. Starogard (Pomorze). 24381

Fiat 501

w bardzo dobrym stanie okazjnie na sprzedaż.

„Elibor”,
ul. Gdańska nr. 158.
24348

Kupek naturalny

najlepszej jakości w ładnym modroczarnym kolorze dostarczamy tak tanio jak Eternit. Nie potrzeba zatem swą nową budowę zniekształcić materiałem sztucznym. 22656

Bracia Schlieper
fabryka papy dachowej i destylacja smoły
Gdańska 99.
Tel. 306. Tel. 361.

Głuchawi!

Niosę Wam pomoc nawet w bardzo ciężkich wypadkach aparatem wynalazku inż. Suchorzynskiego, który przyniósł dziesiątkom tysięcy osób w kraju i zagranicą poprawę słuchu (nosi się wygodnie w uchu), u Pań niewidoczne w noszeniu. Polecany przez lekarzy specj. Interesentów przyjmuję **udzielam informacji bezpłatnie**

Zastępca Tow. dla wyr. kapsułek słuch.
w Bydgoszczy: Hotel pod Oriem,
ul. Gdańska 163, dnia 11 i 12 września od godziny 9 do 6 wieczorem. (24325)

W czwartek wieczorem o godz. 10-tej zasnął w Bogu mój drogi mąż, nasz troskliwy ojciec, dziadek i teść

kupiec

Richard Pietsch

przeżywszy lat 50, o czym donoszą w ciężkim smutku pogrążeni

Żona, Liesbeth Pietsch, z d. Christen
Kurt Pietsch, Hildegard Pietsch
Ilse Hering, z d. Pietsch
Charlotte Rux, z d. Pietsch
Hans Joachim Hering
Max Rux,
Fredy i Horst Hering.

Uprasza się o pobożne westchnienie.

Bydgoszcz, dnia 8-go września 1928 r.

Eksportacja zwłok do kostnicy odbędzie się z domu żałoby dnia 9. IX. 1928 o godz. 4-tej, pogrzeb z kostnicy starego ew. cmentarza dnia 10. IX. 1928 o godz. 4-tej. (13429)

Plaszcze damskie na sezon jesienno-zimowy

od najwykwintniejszych do najtańszych polecamy w wielkim wyborze po znanych niskich cenach.

Plaszcze barankowe zł 95.00
Plaszcze rypsove z futrem zł 110.00
Plaszcze rypsove z futrem sztucz. zł 75.00

Siuchniński & Stobiecki, Stary Rynek 3

MATERJAŁY na SUKNIE — MATERJAŁY na UBRANIA MĘSKIE.

Dnia 6-go września 1928 zmarł nasz długoletni członek, restaurator ś. p.

Wojciech Strzelczyk

Niech spoczywa w Bogu.

Towarzystwo Restauratorów
Bydgoszcz.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 9-go września o godz. 4^{1/2} po południu z domu żałoby ul. Jasna 20/21.

O liczny udział członków prosi Zarząd.
24290)

Duże mocne skrzynie

kupuje 24356
Albert Behring T. z O. O.
Fabryka obuwia
Tel. 807.

W STULETNIĄ ROCZNICĘ URODZIN BEZPŁATNIE DZIEŁA TOŁSTOJA (DRUGIE WYDANIE)

Wobec ogromnego powodzenia, z jakim spotkało się nasze bezpłatne wydanie dzieł Tolstoja, które natychmiast po ukazaniu się pierwszych serji zostało całkowicie wyczerpane, Wydawnictwo Gutenberga przystąpiło do drugiego bezpłatnego wydania dzieł Lwa Tolstoja, które w naszej pierwszej edycji spotkało się z wielkim uznaniem zarówno czytającej publiczności i naszych odbiorców, jak też prasy i krytyki.

Nasze drugie bezpłatne wydanie Dzieł Tolstoja, z przedmową Prof. Wacława Lednickiego, nabyć można na tych samych warunkach, co pierwsze. Każdy, kto w przeciągu 10 dni nadesła pod naszym adresem niżej załączony kupon po wypełnieniu go, otrzyma bezpłatnie **Dzieła Tolstoja** jednego z najgenialniejszych pisarzy świata.

Nieśmiertelne arcydzieła Tolstoja ukazują się w naszym wydaniu nieskrócone, w nowych przekładach. Poza wydanymi już tomami, zawierającymi „Anię Kareninę”, „Zmartwychwstanie”, „Dzieciństwo, Lata Młodzieńcze i Młodość” i t. d., dalsze tomy zawierać będą następujące utwory: „Wojna i Pokój”, „Sonata Kreuzerowska”, „Kozacy”, „Sebastopol” i inne. 24220

Poznanie tych dzieł jest obowiązkiem każdego kulturalnego człowieka, a w wydaniu naszym stanowią one prawdziwą **wykwintną i cenną bibliotekę domową, która każdy otrzymać może bezpłatnie**, za zwrotem kosztów reklamy i opakowania. Prosimy nie przysyłać nam zgóry żadnych pieniędzy wzgl. znaczków w wysokości 60 groszy od tomu.

Zamówienia są ważne tylko dla kuponów otrzymanych w ciągu 10 dni.

Wydawnictwo Gutenberga

Kraków: Wolska 19A. - Oddział w Warszawie, Nowy Świat 28 m. 16

KUPON NR. 520

Niżej podpisany życzy sobie otrzymać bezpłatnie Dzieła Lwa Tolstoja
Imię i nazwisko.....
Dokładny adres.....

Pomniki-Nagrobki

w różnych stylach i gatunkach, solidne wykonanie — pod długoletnią gwarancją, jak również płyty do umywalk prawdziwa i sztuczna — posadzki — stopnie — oraz wszelkie w zakres wchodzące prace

wykon. najtaniej, na dogoda. warunk. spłaty

Pierwsza Polska Fabryka Pomników i Nagrobków
Teofil Strehlau, Bydgoszcz, Błonia 17

Założona 1905 roku (24451) Założona 1905 roku

Do mego składu bławatów poszukuje zaraz lub od 1 października 1928 r.

ekspedjenta (kę)

tylko pierwszą siłę, która w poważn. f-mach pracowała
Zgłoszenia tylko piśmienne z odpisami świadectw, podaniem referencji.

Młodsza kasjerka

potrzebna zaraz.

R. POPLAWSKI, - BYDGOSZCZ,
ul. Długa 53-54. (24367)

Jarmark kramny i na inwentarz żywy

odbędzie się w Kruszwicy w czwartek, dnia 13 września 1928 roku.

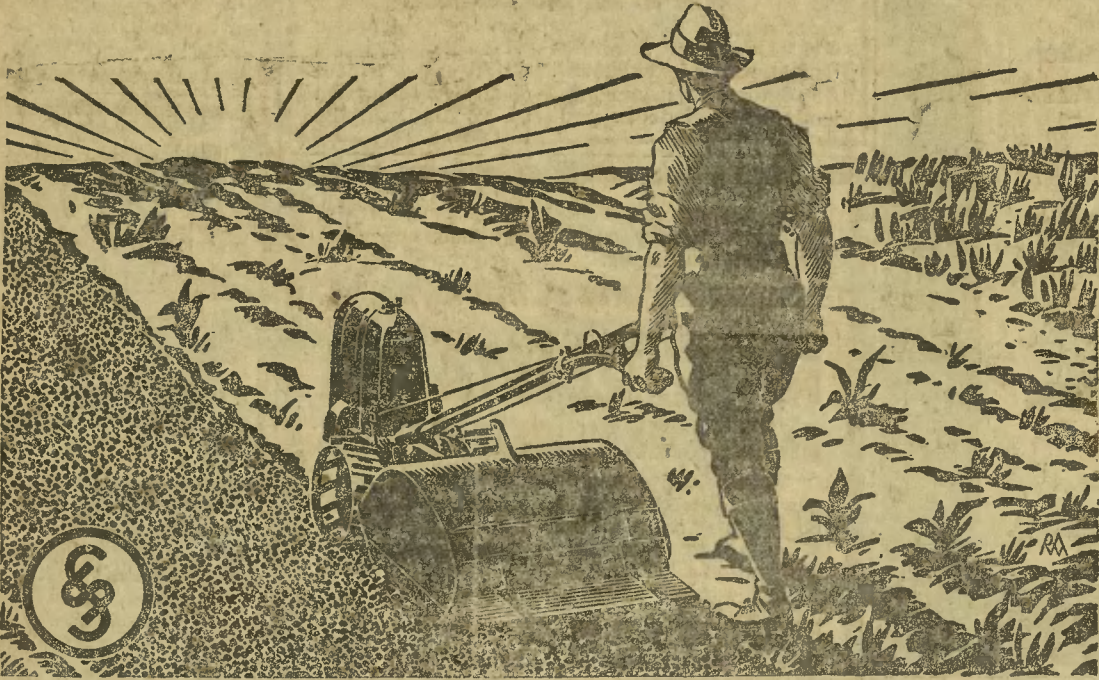
Kruszwica, dnia 5. IX. 1928 r.

Magistrat

Borowiak, burmistrz. (24386)

DZIAŁANIE ENERGJI SŁOŃCA

od której zależy rozwój roślin, należy przede wszystkim w krajach z krótkim okresem wegetacyjnym przedłużyć.

Spulchniacz Siemens

przerabia w jednym toku ziemię gotową do zasiewów i zasadzania i ogranicza długotrwałą uprawę gleby do minimum.

Wskutek odpowiednio wskruszonej i spulchnionej ziemi praca przy zasiewie i zasadzeniu postępuje tak szybko, że **zaoszczędza się około 50% czasu pracy**, a co najważniejsze, że **rośliny od razu okazują niebывały rozwój**.

Sprawność i działalność spulchniacza siemensowskiego wymagana przez ogrodników, leśników i rolników jest najwyższa, tak przy pracy w terenie jakoteż przy zmieszaniu nawozu, oprócz tego motor może być z łatwością zastosowany jako maszyna napędowa.

Pokazy podczas wystawy przemysłowo-ogrodniczej w Toruniu do dnia 4 października. Bliższe informacje udziela (24207)

„SIEMENS“ Sp. z o. o. Grudziądz

Ogłoszenie sprzedaży drewna.

Nadleśnictwo Państwowe Jachcice.

Dnia 14 września br. przedpołudn. o godz 9-tej sprzedawać będzie najwięcej dającym za gotówkę w lokalu pana Ferenc w Bydgoszczy ul. Senatorska nr. 76, około

100 m³ drewna budulcowego
oraz około

300 mp drewna opałowego

ze wszystkich leśnictw.

Handlarze drzewni oraz przedsiębiorstwa drzewne są od licytacji wykluczeni. Bliższych wyjaśnień w sprawie wystawionego na sprzedaż drewna udziela na życzenie ustnie odnośni pp. leśniczowie. Warunki sprzedaży ogłosi się przed licytacją. Płacić należy natychmiast kasjerowi obecnemu przy sprzedaży. (24287)

Nadleśniczy Państwowy.

Karol Wrycz-Rekowski

poleca (15521)
jako specjalność

**3 i 4 lampkowe
Radioaparaty**

na dogodnych
warunkach spłaty.

Stacja ładowania i wypożyczalnia akumulatorów
Bydgoszcz, ulica Jezuitska 12, telefon nr. 10-12.

Żelazne kuchenki na wzór west'alski

do gotowania, pieczenia, suszenia i **ogrzewania** w różnych wielkościach aż do **kuchni hotel.**

Przenośne **piece kaflowe** uznane wszechstronnie jako znakomite grzejniki!

Doskonała konstrukcja!
Wielki wybór! Wielki wybór!

Oskar Schöpfer
Bydgoszcz, Zduny 5.
22631)

Inteligentne małżeństwo

(cudzoziemcy) w średnim wieku, szuka w celach towarzyskich znajomości małżeństwa rozmawiającego po polsku i niemiecku.

Łaskawe oferty uprasza się pod „G. G. F.“ do administracji „Dziennika Bydgoskiego“. (24276)

Poszukiwani

natychmiast 50 wykwalifikowanych

murarzy

przez 24307

„Pepege“, Grudziądz.

Gospodyni Szofer

w średnim wieku poszukuje posady do starszego państwa lub do samotnego pana. Łaskawe oferty przyjmuje Leszczyńska, Chełmno, ul. Młyńska.

dobry pielęgniarz samochodu poszukiwany. Zgł. z odp. świad. do Dzien. Bydg. pod „Szofer“. (24080)

Naszej Szanownej Klienteli miasta Bydgoszczy i okolicy do wiadomości, że od 1. 10. 1928

sprzedaż węgla górnośląskiego

z ulicy Chodkiewicza 19

przeniesiona zostanie na ul. Zamojskiego 2-3 na składnicę firmy **EUGEN HOFMANN**.

Nasze biura dla sprzedaży en gros znajdują się od 1. 10. 28. przy ul. Cieszkowskiego 10, II p., tel. 1181. Tamże przyjmuje się zamówienia dla wszelkich gatunków i dla dostawy **franko dom**. Prosimy o cenne zlecenia.

Od 1. 10. 1928 obejmuję, prócz własnej sprzedaży węgla górnośląskiego dotąd prowadzonej, i którą nadal prowadzić będę **sprzedaż węgla górnośląskiego z koncernu Dyrekcja Kopalń Ks. Pszczyńskiego „UNITAS“**

Staraniem moim będzie szybkie i sumienne wykonanie wszelkich zleceń.

EUGEN HOFMANN, BYDGOSZCZ
ulica Zamojskiego 2-3. 24288

6 cyl. FIAT 520

wywołał w świecie samochodowym prawdziwą sensację!

Nowy model 520 o sile 9/45 KM.

został doprowadzony dzięki długim i skrupulatnym badaniom do doskonałości. Przedstawia szczyt komfortu i elegancji, posiada motor pracujący bez odgłosu i nadaje się na najgorsze drogi. 23071

Generalne przedstawicielstwo na Wielkopolskę i Pomorze.
Zastępstwo rejonowe K. S. Auto Bydgoszcz, ulica Gdańska 19.

Meżczyźni, Kobiety!

Bezpłatnie dajemy za odwrotną opłatą wyjaśnienia, jak się od przedwczesnych słabości najprędzej można uwolnić. Dr. Gebhard & Co., Gdańsk, odcz. 62. (23454)

Na raty
miesięczn.
18 zł
pierwsza wpłata 36 zł

Kromczyński, Poznań
Al. Marcinkowskiego 5.
16 66

Składnica skór i obuwia.

Dziennie świeży wykrój skór.
Obuwie męskie
damskie i dziecięce
prawdziwie dobre i tanio poleca (19960)

R. ŁAZOWSKI
ul. Poznańska 32
ul. Sniadeckich 39
przy Placu Piastowskim.
Reperacje kaloszy i śniegowców.

Dachówki rury cementowe

poleca najtaniej (24304)
Kuchowicz i Ska.,
Wągrówiec, tel. 74.

BYDGOSKA GAZOWNIA MIEJSKA

sprzedaje

Koks pogazowy do centralnego ogrzewania
Benzol motorowy do motorów rolniczych
Smolę pogazową surową
Smolę destylowaną
Siarczan amonowy do celów rolniczych
Karbolineum.

Zgłoszenia przyjmuje

Gazownia Miejska
Bydgoszcz, ulica Jagiellońska nr. 38.
Tel. 630 i 631. (24354)

BYDGOSKA GAZOWNIA MIEJSKA

obniżyła

z dniem 6 września 1928 roku ceny za **smolę pogazową surową i za smolę destylowaną.** 24358

Zgłoszenia przyjmuje Gazownia Miejska, Bydgoszcz, ulica Jagiellońska nr. 38. Tel. 630 i 631.

Spieszcie się

gdyż

rok szkolny już się rozpoczął!

Tanio i dobrze

zakupicie

zeszyty, ołówki, piórka, rysiki, tabliczki atrament, bibułki, gumki, papier i artykuły piśmienne. (23247)

Najlepsze źródło zakupu dla odpędzających.

„Segrobo“ T. z o. p.
Bydgoszcz

w domu hotelu Gelhorn
Dworcowa 39.

IDEALNA CERA OSIAGNIESZ TYLKO DZIĘKI KREMOWI Junoderma

SZLACHTNY KREM NIETŁUJĄCY

Żądać w aptekach, drogeriach i perfumeriach. 23413

W Poznaniu do wynajęcia przy placu Wolności wprost od gospodarza 24326

dom ogrodowy

składający się z 8 pokoi oraz sali około 300 m² z centralnym ogrzewaniem i wszelkimi wygodami, nadający się na każde przedsiębiorstwo handlowe jak również na sale bilardowe, rozrywkowe i t. p. Oferty „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. „56,47“. (24326)

PIANINA

najlepszego gatunku

za cenę zł. 2.200.— do 3.000.—

na odpłatę do 18 miesięcy
przy wpłacie ca. 1/3 ceny kupna - dostarcza

B. SOMMERFELD

Bydgoszcz, ulica Śniadeckich 56
Największa fabryka pianin na wschodzie, 150 ludzi
Rok zał. 1905 Tel. 883 i 458

6875

Telefon 150 i 830

Telefon 150 i 830

Pierwszorzędny górnośląski

WĘGIEL, KOKS HUTNICZY, BRYKIETY

SCHLAAK i DĄBROWSKI

Sp. z o. p.

15250

Bydgoszcz, ul. Bernardyńska 5

BLACHY, druty i pręty mosiężne i miedziane, blachy cynkowe, pocynkowane, białe angielskie, żelazne cienkie, aluminiowe, ołowiane. Rury ołowiane, bednarki ocynkowane, ołów hutniczy w blokach, cyna „Banka“ i do lutowania, aluminium hutnicze, antymon regulus itp. oferuje korzystnie ze składu

Wacław Millner, Bydgoszcz. Biuro: Gdańska 36, skład: Gdańska 37, tel. 1428

22868

Konkurs.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Bydgoszczy
poszukuje kandydata na stanowisko

referendarza prawnego.

Do stanowiska przywiązane jest uposażenie VII. kategorii płacy urzędników państwowych.

Kandydaci winni posiadać: ukończone studia prawnicze i odpowiednią praktykę.

Podania o przyjęcie należy wnieść bezpośrednio do Dyrekcji z dołączeniem życiorysu oraz odpisów: 1. metryki urodzenia, 2. dowodu posiadania obywatelstwa polskiego oraz 3. dowodu ukończenia studiów.

Ponadto należy powołać się w podaniu na dwie znane osobistości, któreby mogły udzielić referencji o kandydacie. (23911)

(—) Zagórski, dyrektor.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Wyrzyckich Kolejek Powiatowych w Białosłiwie, pow. wyrzycki przyjmie natychmiast

banmistrza (nadzorcę toru)

Oferty wraz z życiorysem i uwierzytelnionymi odpisami dokumentów stwierdzające posiadane kwalifikacje, należy przesać do dnia 1 października 1928 r.

Do posady tej przywiązane są pobyry X. wzgl. IX. klasy plac urzędników państwowych. (23364)

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Białosłiwie, dnia 31 sierpnia 1928 r.

(—) E. Maciejewski, dyrektor W. K. P.

Rutynowana stenotypistka

z znajomością języka polskiego i niemieckiego, tylko dzielna siła poszukiwana natychmiast przez większe przedsiębiorstwo. Szczegółowe zgłoszenia z odpisami świadectw i fotografii pod „5600“ do administracji Dziennika Bydgoskiego. (23843)

Poszukujemy

2 fraserów dla żelaznej konstrukcji i robót kotlarskich

2 przodowników na konstrukcje żelazne

1 przodownika na kotlarskie roboty

2 niferów dla pneumatycznego nitowania

10 tokarzy na duże i małe obrabianki (23971)

Zgłoszenia do Kierownictwa Ruchu

Bydgoskiej Fabryki Maszyn H. Loehert S. A.
Bydgoszcz, ul. Generała Bema nr. 10.

Piegi

plamy wyrzu ty usuwakrem Benegina znany i wypróbowany środek do odświeżania i wydelikacenia cery.

Benegina mydło prze- tuszone, jako konieczny dodatek do kremu tejże nazwy usuwa piegi i plamy na twarzy i na ciele. Cena kremu 2. zł, mydło 1,50 zł (10885)
Mag. Jan Stanzel, aptek Grówny skład i wytw. rni Apteka pod Łabędziem Grudziądz, Rynek 20.

Do zasiew jesiennych polecam (13208)

kainit sól potasowa 20 i 40%

tomasówkę superfosfat azotniak wap.

P. Gniot Fordon, tel. 6.

Chodnikowe

plyty cementowe bardzo korzystnie i na długoterminowe spłaty do oddania. (13050)

Bracia Schlieper fabryka papy dachowej Gdańska 99.

SÓLDONÓG „RAZ-DWA-TRZY“

zapobiega i usuwa pocenie nóg, nabrzmienia stwardnienia i odparz. skóry
Cena 90 groszy. (14696)
Sprzedają drogerje i apteki
St. Müller, Laborat. Poznań 1

Wszędzie jest znanem, iż towary futrzane zakupi się najlepiej w pierwszorzędnym od 35 lat istniejącym (23618)

Domu futer Maks Zweiniger Gdańska 1

ściśle rzetelnie — pod gwarancją — bez konkurencji najtaniej. Ogromny wybór. Wszelkie reparacje wykonuje prawidłowo i tanio. Tylko Gdańska 1. Żadna filija. Tylko Gdańska 1.

Zadać żółtej blaszanki z czarną opaską

NISZCZY

Muchy, Komary, Mole, Mrówki, Pchły, Pluskwy, Karaluchy i wszelkie inne owady oraz ich zarodki

Posiadamy na składzie

Traktory ropowe „GROSSBULDOG“ „Lanz'a“

Pługi przyczepne, fabrykat Rud. Sack, Leipzig,

„ Gebr. Eberhardt, Ulm

Brony talerzowe,

Młocarnie parowe fabr. „Lanz'a“

Młocarnie motorowe „ „ w wielk. wyborze

Motory stacjonowane i przewożne

Prosimy o zwiedzenie bogato zaopatr. składów bez obowiązku kupna

Bracia Ramme, Bydgoszcz

Ulica Św. Trójcy nr. 14 b — Telefon nr. 79.

POWOZY BRYCZKI

różnego rodzaju w bardzo dobrym i ładnym wykonaniu.

WIELKI WYBÓR

23842) poleca tanio
HIPOLIT KOTLINSKI GRUDZIĄDZ

Handel Powozów — Mickiewicza 24, tel. 3.

Wapno w kawałkach Cement portlandski Smole

Papę dachową

i wszelkie inne

materiały budowlane dostarczają po korzystn. cenach i na dogodnych warunkach

BRACIA SCHLIEPER fabryka papy dachowej

Telefon 306 Gdańska 99 Telefon 361

13051

BACZNOŚCI

P. P. Właściciele majątków ziemskich.

Dekretem Ministra Reform Rolnych z dnia 16 lipca b. r. otrzymała Kasa Spółdzielcza Parcelacyjno-Osadnicza w Grudziądzu

pełnomocnictwo do wykonania parcelacji

na terenie Pomorza. Kto chce sprzedać swój majątek na parcelację, lub oddać takowy do częściowej lub całkowitej parcelacji — ten niech się zgłosi do Kasy Spółdzielczej Parcelacyjno-Osadniczej w Grudziądzu.

Posiadając doborowy personel fachowy, oraz wielką ilość kandydatów na kupno ziemi z parcelacji — gwarantujemy sumienną obsługę i szybkie wykonanie parcelacji. (0 1)

Wydział Parcelacyjny Kasy Spółdzielczej Parcelacyjno-Osadniczej w Grudziądzu.

Kradzież starego papieru!

Ostrzegamy wszystkich kupców przed okazym kupnem makulatury i dzienników pochodzących z kradzieży z naszej fabryki.

W razie odpowiednich propozycji przez nieznanych osobników, prosimy o natychmiastowe zawiadomienie, celem ewtl. aresztowania winnych. (20629)

Wielkopolska Papiernia Tow. Akc. Bydgoszcz, Czyżkówko, telefon 1137.

„ORIANDA” HURT. NACZYŃ EMALJOWANYCH
 OCYTKOWANYCH, LATO-ZIEMNYCH I SPRZĘTOWY KUCHENNYCH
 TEL. 893
SSZAWIŃSKI - BYDGOSZCZ & KOSCIUSZKI 13

Restauracja „ZAGŁOBA”
 ulica Gdańska nr. 165. Telefon nr. 399.
ATRAKCYJNA NIEBYWAŁA
 Koncert na ksylofonach
 cudownych dzieci, 6 letn. Henryka i 8 letn. Ireny Palulis.

KUPOJĄCIE WYROBY
Boguna
FABRYKI POWIDEL BURACZANYCH
MARMELAD I POWIDEL ŚLIWKOWYCH
 C. F. MÜLLER I SYN
 BOGUSZEWO - POMORZE.
 ADRES TELEGRAFICZNY: „BOGUNA”
 ROK ZAŁOŻ. 1881. — TELEFON I I II.
= WSZĘDZIE DO NABYCIA. =

Zielone kosze
 do zbioru ziemniaków w wszelkich wielkościach poleca
Artur Szalla
 Bydgoszcz, ulica Grodzka nr. 24. 24363

Używajcie tylko

mydło pachnące do prania i do mycia!

Ogród „Resursy Kupieckiej”
 Jagiellońska 25
Od dziś nowy program!
 Na zakończenie codziennego programu
 wielce komiczne przedstawienie
Zim i Leiser
 czyli **Ona chce męża**
 W niedzielę 2 przedstawienia o 4 i 8-mej.
 W razie niepogody w sali. (22930)

Bucznosc!
Najesz się jak u matki
 Obiady 0,80 gr.
 Kolacje 1,00 zł.
Oberża pod Kaliną
 Warszawska 15. 24472

Chłodnie „FRIGIDAIRE”.

Chłodźmy i utrzymujmy żywność w świeżym i zdrowym stanie tylko elektrycznością.

Chłodnie - szafy „FRIGIDAIRE” dla potrzeb domowych.
 Nie wyrzucajcie waszych pieniędzy!
 Nie trzeba kupować lodu!
 Szafa-chłodnia „Frigidaira” sama wytwarza lód za pomocą elektryczności. Wystarczy „Frigidaira” załączyć w zwykły kontakt elektryczny, by w ciągu kilkunastu minut mieć w szafie potrzebną niską temperaturę. Niepotrzebna żadna obsługa, szafa-chłodnia sama automatycznie pracuje.

Urządzenia chłodnicze „FRIGIDAIRE” dla restauracji, rzeźni, cukierni, składów żywnościowych i t. p.
 Elektryczne - automatyczne chłodnie o wiele przewyższają wszystkie dotychczasowe metody utrzymywania żywności w świeżym stanie. Koszt spożycia prądu elektrycznego niższy niż koszt lodu. W każdym pomieszczeniu mogą być zainstalowane urządzenia chłodnicze „Frigidaira”. „Frigidaira” utrzymuje jednostajną suchą temperaturę i chroni żywność przed zepsuciem. (24208)

600.000 aparatów „Frigidaira” w użyciu!
 Prosimy zwiedzić urządzenia nasze „FRIGIDAIRE” w Gdańsku!

W niedługim czasie urządzimy **wystawę szaf-chłodni „FRIGIDAIRE”** w lokalu naszej agentury w Bydgoszczy, ul. Gdańska 158.

Generalne zastępstwo dla Polski i Gdańska **„ELIBOR” Sp. Handl.-Przem., Warszawa** w Gdańsku - tel. 255.55. Elisabethkirchengasse 2.

Wróciłem.
Dr. K. Szymanowski
 lekarz-okulista
 Godziny 9 do 11 i 3 do 5 po południu.
 ulica Gdańska nr. 5. 24230

Niebywałe niskie ceny posezonowe!
 Płaszcz rypsowy na całej podszewce od 32.- zł
 Płaszcz jedwabny na całej podsz. tylko 45.- zł
 Płaszcz Kasha na całej podszewce od 45.- zł
 Kostjumy damskie od 32.- zł
 Suknie damskie olinowe od 25.- zł
 Suknie damskie popielinowe od 11.- zł
 Kapelusze słomk. od 4.- zł
 Bielizna oraz wszelkie towary krótko polecam okazynie tanio.

Pierze i puch
 koldry (19178)
 materiały bielizniane gotowa pościel.
A. Zwierzycka
 Bydgoszcz, Dworcowa 74.
 Prawnie zastrzeżone.

„MAXIM”
 Telefon 683. — Ul. Marcinkowskiego 5.
 Dziś i codziennie Dziś
Zdzisław Kochański
 niezrównany humorysta i konferencier.
Ralet Mohamed Beray
 tańce wschodnie.
 Prawdziwy wąż (Boa) 4 1/2 mtr. długi.
Lola Montero
 Niebywała atrakcja świetlana. — Numer zagraniczny i inne pierwszorzędne atrakcje. (24311)

WYSTAWA w moim oknie wystaw. ulica Gdańska 9
 odznaczonych na specjalnej rewji mód i wystawie parasoli w Magdeburgu
III. NAGRODA
parasoli słonecznych i od deszczu
 własnej fabrykacji — polskiego przemysłu
 O łaskawe obejrzenie uprzejmie prosi
Bydgoska fabryka parasoli Rudolf Weissig
 24313)

Leon Dorożyński
 ul. Długa 49, róg Jezuitkiej.
 Firma chrześcijańska!
Obiady z 3 dań
 1,20 zł poleca 21254
 ogród Patzera i restauracja.

FUTRA
 najnowsze modele poleca 22507
 Skład i pracownia futer **E. Najlubelski i Ska**
 Warszawa, Chmielna 16, telefon 265-93

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 lamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 lam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem iniejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.